

Vaarwel Ruud Vis (1941-2016)

Frans J.A. Sliker [honorair conservator, Natuurhistorisch Museum Rotterdam; fjas@caiway.net]

Op 19 januari 2016 overleed op 74-jarige leeftijd Ruud Vis. Ruud was een bevoegen entomoloog en vanaf 1981 betrokken bij het Natuurhistorisch Museum. Deelnemer in het stichtingsbestuur, lid van de collectie-adviesraad, honorair conservator entomologie en op kritieke momenten in de geschiedenis van het museum een bijzonder gewaardeerd juridisch adviseur. Mede dankzij verzekeringsadviseur Ruud Vis werd er in de jaren 80 van de vorige eeuw een solide verzekering voor de museumcollecties afgesloten. Niet lang daarna werd het museum getroffen door brand, maar dankzij de verzekeringspenningen kon de feniks uit zijn as herrijzen. De laatste acht jaar heb ik met erg veel plezier samen met Ruud iedere woensdag de insectencollectie in het museumdepot aan de Robert Fruinstraat gedigitaliseerd. Ruud las de informatie 'op de speld' en ik vulde de database. Die samenwerking liep gesmeerd. Het was ook in die periode dat ik zijn mooie verhalen en anekdotes over zijn vele reizen mocht aanhoren. Van vlinders op olifantendrollen op Afrikaanse junglepaden tot letterlijk adembenemende verzameltochten op 5500 meter hoogte in de Himalaya. Dit soort activiteiten resulteerden in een wereldcollectie van meer dan 30.000 exemplaren. In de NMR-collectie bevinden zich meer dan 4300 door Ruud verzamelde vlinders. Samen hebben we in acht jaar tijd zo'n kleine 140.000 insecten ingevoerd in de collectiedatabase. Een monnikenwerk waar we beiden zo'n 2500 uur in hebben gestoken.

Geboren Rotterdammer

Ruud werd geboren op 27 april 1941 in Rotterdam. Twee jaar later moesten vader, moeder en drie zoons uit het gebombardeerde centrum vertrekken en uiteindelijk vestigden ze zich in Rotterdam-Vreewijk. Om precies te zijn: Maarland 63. Daar begon voor Ruud de fascinatie voor de natuur. Vlinders, maar ook andere insecten en vogels. Ik kwam in onze collectie-database uit die periode niet minder dan 80 verzamelde nachtvlinders tegen, allen met vindplaats Maarland 63,

vinddatum 1958. Hij was toen 17 dus. Na de MULO volgde hij naast zijn werk de avond-HBS. Een zware periode, met 's nachts een fles cognac onder zijn bureau om de moed erin te houden. Tussentijds was Ruud actief in de entomologie. In 1963 en 1964 heeft hij dagelijks samen met Jan van der Made en Daan Vestergaard onderzoek gedaan naar verspreiding en variabiliteit van de nachtvlinderpopulatie in het Voorns duingebied. Dit resulteerde in meer dan 270.000 (!) waardevolle waarnemingen. Het leven ging door. Assurantiediploma's en een studie rechten volgden. Hij won de Mr. Witkopprijs als best geslaagde student van Zuid-Holland. De rechtenstudie gaf in eerste instantie problemen want er diende voorafgaand nog een cursus Latijn te worden gevolgd. Dat kostte hem twee jaar extra. Toen hij uiteindelijk als extraneus werd ingeschreven voor de rechtenstudie bleek de Latijneis inmiddels vervallen. Hij kon zich daar zelfs vorig jaar nog kwaad over maken. In 1965 leerde hij zijn vrouw Maris kennen met wie hij in 1966 trouwde. Afgelopen jaar kenden ze elkaar 50 jaar. Ze kregen samen twee dochters, Annemarie (1969) en Pauline (1971).

Kosmopoliet

Ruud was naast zijn job als verzekeringsadviseur en later directeur van een assurantiëkantoor bovenal een entomologisch kosmopoliet. Ik heb, op basis van vlindervindplaatsen, eens gekeken waar hij zoal vertoefde. In menig land was Ruud meerdere jaren te vinden, zoals bijvoorbeeld China (2006, 2009, 2010, 2014), Turkije (1986, 1988, 1989, 1992, 1993, 1994) of Marokko (1994, 2004, 2005). We zullen alle Nederlandse, Belgische en Franse locaties gemakshalve maar even buiten beschouwing laten. Andere landen die hij bezocht waren

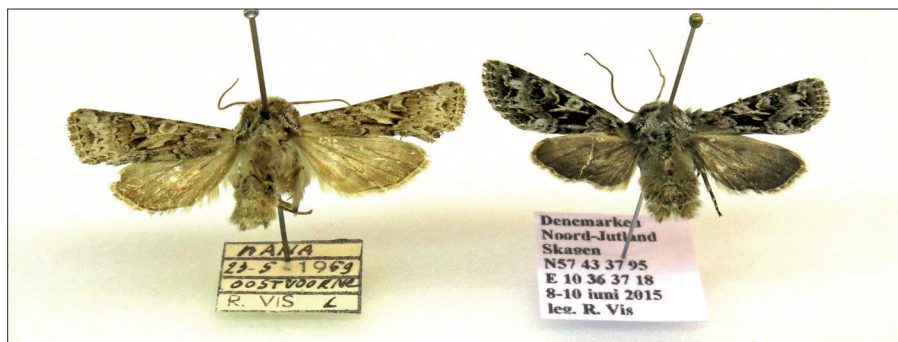

▲ Ruud Vis tijdens het werk aan de vlindercollectie. [Kees Moeliker]

Albanië, Canada, Colombia, Cyprus, Denemarken, Dominicaanse Republiek, Gambia, Hongarije, India, Ierland, Italië (waaronder een bezoek aan het Egeïsche eiland Vulcano waar een endemische soort, de Eolische heidevlinder, voorkomt), Kameroen, Macedonië, Madagaskar, Namibië, Oman, Madeira, Slovenië, Spanje, Schotland, Swaziland, Verenigde Staten (Florida), Zimbabwe en Zuid-Afrika.

Gedreven verzamelaar

Naast bevoegen entomoloog was Ruud ook een gewaardeerd bestuurslid van de Nederlandse Entomologische Vereniging, de Groenendael-Krijger Stichting ter bevordering van de Entomologische Wetenschap en de Uyttenboogaart-Eliassen Stichting. Van de laatste ontving hij postuum de erepenning. Met het overlijden van Ruud Vis is een markant mooi mens, goede vriend, collega, collectiebeheerder van het eerste uur, honorair conservator, medeauteur, gedreven verzamelaar en vraagbaak heengegaan. Ik mis hem, en dat geldt zeker ook voor iedereen in het Natuurhistorisch Museum die met hem gewerkt heeft. ◀

▲ Twee, 56 jaar na elkaar door Ruud Vis verzamelde, schaarvul (Hada plebeja) in de museumcollectie. [Kees Moeliker]

Chronologische bibliografie R. Vis

Made, J.G. van der, D.A. Vestergaard & R. Vis, 1962 - Bijdrage tot de kennis van de vlinderfauna van het Natuurmonument Kampina en omstreken - Rivonrapport

Made, J.G. van der, D.A. Vestergaard & R. Vis, 1963 - Bijdrage tot de kennis van de vlinderfauna van het Natuurmonument de Dwingelose heide en omstreken - Rivonrapport

Made, J.G. van der, D.A. Vestergaard & R. Vis, 1963 - Algemene beschouwingen inzake het Lepidopterologisch onderzoek te Oostvoorne - Rivonrapport.

Vestergaard, D.A. & J.G. van der Made & R. Vis, 1973 - De ruimtelijke diversiteit van de nachtvlinders (Lepidoptera, Heterocera) van het kustgebied van Voorne - Entomologische Berichten 33(1): 4-20.

Vis, R., 1981 - *Chrysomela lapponica* (Linnaeus) ook in Ruinen (Dr.) (Coleoptera, Chrysomelidae) - Entomologische Berichten 41(9): 143

Vis, R., 1983 - Recente dagvlinderwaarnemingen in Nederland (Lepidoptera: Rhopalocera) - Entomologische Berichten 43(12): 161-163

Vis, R., 1986 - Voordelige vrijgevigheid; de fiscale voordeelregel - De Brug 6(2): 29-33

Vis, R., 1987 - Enkele aandachtspunten in de (juridische) verhouding tussen de Vereniging N.M.R. en de Stichting Natuurhistorisch Museum Villa Dijkzigt - De Brug 7(2-3): 37-40.

Vis, R. & H.A. Coene, 1987 - Lepidopterological investigations in Kashmir and Ladakh (India) - Nota Lepidoptera 10 (1): 5-24

Vis, R. & D.O. Visser, 1990 - *Vespa crabro* (Linnaeus) in de Kop van het Land (Gem. Dordrecht) Hymenoptera: Vespidae - Entomologische Berichten 50(5): 58

Vis, R., 1994 - Verticale verspreiding en biogeografie van dagvlinders in de westelijke Alpen (Lepidoptera: Rhopalocera) - Deinsea 1: 31-40

Vis, R., 1994 - Golfen met vlinders - Conference 1(2)

Vis, R., 1994 - Trekvlinders in de Peeregaard - Conference 1(4)

Vis, R., 2004 - *Conistra rubiginosa* (Scopoli) en *Cerastis leucographa* (Denis & Schiffermueller) (Lepidoptera: Noctuidae) buiten het bekende verspreidingsgebied waargenomen - Entomologische Berichten 64(6): 209-210

Vis, R. & D.O. Visser, 2007 - Vergelijkend onderzoek van de macronachtvlinders (Lepidoptera) van enkele uiterwaarden nabij Dordrecht - Entomologische Berichten 67(1-2): 14-26

Vis, R. 2007 - Een entomologische verzamelreis in Yunnan, China - Straatgras 19(1): 3-5

Vis, R., & F. Slieker, 2008 - Collectie Nederlandse macrovlinders gedigitaliseerd - Straatgras 20 (1): 3-4

Vis, R., 2008 - Linnaeus en De Geer: 'Vetenskapsmän' - Straatgras 20(3): 41-42

Vis, R. & H.A. Coene, 2008 - The female of *Satyrrium persimilis* probably discovered in Yunnan, China (Lepidoptera: Lycaenidae), Entomologische Berichten 68(6): 219-222

Coene, H.A. & R. Vis, 2008 - Contribution to the butterfly fauna of Yunnan, China (Hesperioidea, Papilionoidea) Nota Lepidopterologica 31(2): 231-262

Post, H., R. Vis & F.J.A. Slieker, 2009 - In memoriam Jan Nieuwenhuis (1924-2009) - Straatgras 21(5): 75-78

Slieker, F. & R. Vis, 2010 - Collectie Nederlandse microvlinders gedigitaliseerd - Straatgras 22(1): 10-11

Vis, R., 2010 - Herinneringen aan Jan Lucas (1926-2009) - Straatgras 22 (1): 3-6

Vis, R., 2010 - Recent geographic range expansion of *Brephidium exilis* (Boisduval, 1852) (Lycaenidae) in Oman, Arabian Peninsula - Nota Lepidopterologica 33(1): 103-104

Vis, R. & H.A. Coene, 2010 - First records of the female of *Lycaena sichuanica* (Bozano & Weidenhoffer 2001) in Sichuan, China (Lepidoptera: Lycaenidae) - Entomologische Berichten 70(4): 146-149

Coene, H.A. & R. Vis, 2011 - First report of early stages and ecological data of *Lycaena sichuanica* in Sichuan, China (Lepidoptera: Lycaenidae) -

Entomologische Berichten 71(3): 77-80

Vis, R. & H.A. Coene, 2012 - Contribution to the butterfly fauna of Sichuan, China (Hesperioidea, Papilionoidea) - Deinsea 15(02): 13-35

Vis, R. & F. Slieker, 2012 - Een verrassende vondst in de collectie microvlinders - Straatgras 24(1): 7

Slieker, F. & R. Vis, 2012 - De collectie bijen, wespen en mieren is digitaal ontsloten - Straatgras 24(3): 61-62

Vis, R. & F. Slieker, 2013 - Nieuw in de collectie: een natuurlijke vergissing met een fraai resultaat - Straatgras 25(2): 33

Vis, R. & F. Slieker, 2014 - Digitalisering collectie Holarctische dagvlinders afgerond - Straatgras 26(3): 54-56

Vis, R., 2015 - Het verloop van carbonaria naar nominaatvorm bij *Biston betularia* - Franje 18(35): 38-40

Vis, R., 2015 - *Biston betularia* (Linnaeus) - Franje 18(36): 86 & 91-92

Onze vlinderman

Op 26 januari 2016 namen we afscheid van Ruud Vis. Hij was van 1981 tot kort voor zijn plotselinge dood onafgebroken verbonden aan het Natuurhistorisch Museum als vrijwilliger, als honorair-conservator entomologie. Ruud leerde mij de kneepjes van het insectenverzamen. In de bijna 35 jaar dat hij aan de Rotterdamse collectie werkte, zijn er minimaal 137.346 insecten door zijn vingers gegaan. Opprikken, determineren, ordenen en - de laatste jaren - digitaal registreren. Dankzij die noeste arbeid zie ik na twee muisklikken wat hij het museum heeft nagelaten: ruim 4300 vlinders. Uit zijn privéverzameling dichtte hij stukje bij beetje gaten in de museumcollectie met vlinders die hij zelf op vijf continenten verzamelde.

In de nachtvlindercollectie vind ik twee exemplaren van de schaarvul (*Hada plebeja*), een nietig motje. De ene ving Ruud op 23 mei 1959 in de duinen van Oostvoorne. Hij was toen 18. De andere verzamelde hij op 8 juni 2015 in Denemarken, op 74-jarige leeftijd. Het zijn de oudste en de meest recente vlinder die hij in het Natuurhistorisch Museum Rotterdam onderbracht. De oudste is inmiddels wat verbleekt en rafelig, de jongste 'popvers' zoals Ruud dat noemde. Er tussen zit een mensenleven.

Kees Moeliker

uit NRC Handelsblad, 3 februari 2016